

Луговенко Т.Г.,

кандидат мистецтвознавства

старший викладач кафедри хореографії

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,

м. Миколаїв

ХОРЕОГРАФІЧНІ ТАЛАНТИ МИКОЛАЇВЩИНИ

На початку становлення України як незалежної держави, велика увага приділялася культурологічному процесу. Саме культура і мистецтво сприяють формуванню у людини масштабного світобачення, зорієнтованого на загальнолюдські цінності, високу духовність, гуманізм.

Народне хореографічне мистецтво є важливою складовою надбання людства, одним з найпрекрасніших виявів національної свідомості та духовного багатства, тісно пов'язаним з історією народу, його звичаями, традиціями, його буттям. Зберігаючи та розвиваючи здобутки світової хореографічної культури, ми примножуємо скарби національних культур, взаємозбагачуючи та утверджуючи велич народного творіння.

У будь-які часи існували люди, завдяки яким народне хореографічне мистецтво мало змогу не тільки залишитися в пам'яті наступних поколінь, але й знайти нові шляхи існування та розвитку.

Відомими творцями та теоретиками народної української культури ХХ ст. були: автор багатьох музикознавчих праць, викладач хорових дисциплін, теорії музики та гармонії, хоровий диригент, співак, хормейстер, музичний та громадський діяч, етнограф Василь Миколайович Верховинець; музиколог, доктор мистецтвознавства, автор статей в енциклопедіях, довідково-методичних виданнях, культурологічних та музикологічних збірниках А.І.Гуменюк; заслужений діяч мистецтв України, доктор мистецтвознавства, професор Кім Юхимович Василенко; видатний український хореограф, реформатор українського сценічного танцю, творець і багаторічний керівник Державного Академічного ансамблю народного танцю України (із 1977 р. – імені П.Вірського). Народний артист СРСР (1960), Лауреат Державної премії СРСР (1950, 1970) і Державної премії України ім. Тараса Шевченка (1965) Павло Павлович Вірський [1,2,3,4].

Видатна плеяда теоретиків та практиків хореографічного мистецтва України надає можливість зберегти духовний, моральний та культурний стан суспільства. І якщо мова йде про творчі хореографічні здобутки в масштабі країни, то не слід забувати про тих митців, які відроджували, зберігали та відновлювали танцювальне мистецтво на місцях та працюють в цієї області і досі.

З іменами Ю.М.Селістранової й М.К.Лакс пов'язаний розвиток хореографії у м. Миколаєві. На початку ХХ століття вони проводили в учбових закладах м. Миколаєва велику роботу, були викладачами танцювального

мистецтва. Обидва хореографів ґрунтували свою діяльність на традиціях російської балетної класики.

Важкі роки громадської війни загальмували розвиток хореографії. А коли молодь знов потягнулася до танцю, вже неможливо було будувати навчання на багажі старих уявлень. Прекрасні здібності Ю.М.Селістранової та М.К.Лакс часто не задовольняли її учнів, бальний етикет, танці дореволюційної епохи, французька мова були тягарем. Усе більше привертає на себе увагу учениця М.К.Лакс – Клеопатра Бернарська, яка створила маленький гурток молоді й надавала уроки вдома. У 1924 році вона створює в спортклубі «Уніон» балетну групу. Сюди був відкрит широкий доступ вихідцям з сімей робочих, селян, дрібних службовців, всім, хто не смів й мріяти про хореографію.

У 1939 році у миколаївському міському театрі був створений балет «Лускунчик». До цього часу деякі учні К. Бернарської вже досягли значних успіхів, що надало їм можливість перейти на професійну сцену. Серед них був Володимир Константиновський, який почав самостійну хореографічну діяльність. Згодом він створює у Москві піонерський ансамбль «Шкільні роки».

Велика Вітчизняна війна перериває розвиток танцювального мистецтва по всій країні. Але як тільки Миколаїв був звільнений від німецько-фашистських загарбників, навколо поверненої з евакуації Бернарської швидко збирається танцювальний колектив. Приблизно у цей час з рядів Радянської Армії повернувся сюди Микола Ольховський, з'явилася Олександра Врублевська, потім Алла Потапова та ін. Створюються балети «Снігуронька», «Сніжна королева», «Білосніжка й сім гномів».

Минав час. Солістом Новосибірського театру опери та балету став М.Ольховський, який перейшов потім до педагогічної діяльності – очолював Новосибірське хореографічне училище. У Миколаєві добре знайома Олександра Іванівна Врублевська, яка була керівником ансамблю сучасного бального танцю «Серця двох».

З 1946 року танцювала у балетах «Червоний мак», «Дон Кіхот» Алла Миколаївна Потапова, одна з самих здатних учениць К.Бернарської. У 1952 році Алла Миколаївна була відібрана на республіканському фестивалі самодіяльності для навчання в експериментальному класі Київського хореографічного училища. Провчившись 4 роки здобула направлення працювати керівником танцювального колективу та повернулася в Миколаїв. Спочатку працювала керівником танцювального колективу в Будинку піонерів Миколаївського району (с. Варварівка), а з 1960 року працювала в клубі держторгівлі та виступала у складі народної філармонії при кінотеатрі «Батьківщина». У 1962 році танцювальний колектив, що створила та очолювала Потапова, здобув назву «Калинонька» а через чотири роки колектив змінив адресу і разом з керівником перейшов у ведення профспілкової організації ПО «Екватор» (де колектив перебуває і досі). У 1970 році колектив захистив звання «народного» колективу. Завдяки цій талановитій жінці колектив мав величезну гастрольну діяльність: Болгарія (1976р.), Угорщина (1977р.), Іспанія (1981р.),

Німеччина (1986р.), Італія (1989р.) та був неодноразовим лауреатом та переможцем Всеукраїнських, Всесоюзних та Міжнародних конкурсів та фестивалів.

Сьогодні засновника колективу вже не має з нами, але народний ансамбль танцю «Калинонька» не припинив своєї діяльності завдяки учням А. М. Потапової і вже 57 років виховує хореографічну молодь Миколаївщини.

Великий внесок в розвиток хореографічної культури м.Миколева зробила та робить досі викладач вищої категорії, старший викладач Миколаївського коледжу культури і мистецтв, керівник ансамблю народного танцю «Вітражі» та «Козача слобода» – Краснова Світлана Михайлівна.

Вона здобула освіту у ставропольському училищі культури (1979 р.) за спеціальністю «Керівник хореографічного колективу» та у Московському державному інституті культури, Орловська філія (1983 р.) за спеціальністю «Керівник хореографічного колективу», обидва заклади завершивши з дипломом «з відзнакою».

Краснова Світлана Михайлівна розпочала свою трудову діяльність з 1983 року як артистка балету Херсонської обласної філармонії. З 1984 року артистка балету Державного ансамблю танцю «Таврія». З 1986 року викладач Миколаївського коледжу культури і мистецтв.

Світлана Краснова стала лауреатом Міжнародних фестивалів в Ірландії, Індії, Тоді будучи в складі хореографічної групи, яка входила до складу ансамблю пісні і танцю «Прибужжя» під керівництвом заслуженого працівника культури Затуряна А. І..

На Міжнародному фестивалі в Греції була показана нова редакція хореографічних композицій, автором яких була балетмейстер ансамблю Краснова С. М. Підсумком виступу на V Міжнародному фестивалі народної творчості в грецькому місті Яніна стала золота медаль та дипломи переможців фестивалю. За останні роки ансамбль під керівництвом Красної С. став лауреатом та переможцем:

2010 р. Міжнародний фестиваль «Art Premier» у Києві, (1 премія); 2012 р. Всеукраїнський хореографічний фестиваль «Південний бриз» Миколаїв (1 премія); 2012 р. Міжнародний фестиваль «Planet of Stars» в м. Севастополь (1 премія).

Світлана Михайлівна, як талановита та обдарована особистість, є автором проектів хореографічних вистав, які демонструвалися на сцені Миколаївського коледжу культури і мистецтв і БК «Молодіжний» («Ніч перед Різдвом» за повістю М. Гоголя, «Коник-Горбоконики» за казкою П. Ершова, «Снігова королева» за казкою Г. Х. Андерсена, «Пригода Нільса Хольгердссона» за казкою С.Лагерлеф, «І знову 12 стільців» за романом І. Ільфа та Є. Петрова, «Традиціям всупереч» за повістю Ш. Алейхема «Тев'є молочник»). У співпраці з інститутом педагогічної освіти національного університету імені В. О. Сухомлинського на кафедрі «Теорії та практики інноваційних

педагогічних методів» були створені хореографічні спектаклі «Ніч перед Різдом», «Машина часу», «Муха - Цокотуха», «Чіполіно».

За 31 рік праці у Миколаївському Коледжі культури педагог-хореограф виховала сотні талановитих та професійних танцівників, які працюють в усіх куточках світу. Найбільш відомі з них:

Зелимова Л. прима музичного театру м. Вроцлав (Польща); Безрук М. – заслужений артист України; Жидков О. – професійний хореограф – постановник; Луговенко Т. – старший викладач кафедри хореографії, кандидат мистецтвознавства ВП МФ КНУКіМ ; Захарова Ю. – горожанин року, хореограф, керівник ансамблю танцю «Каприз», директор Міського палацу культури «Молодіжний»; Зайцева А. (хореограф постановник в проєкті «Майданс» – отримала диплом за кращу хореографію і диплом учасника обласного конкурсу «Майбутнє Миколаївщини» у номінації «За творчі досягнення», 2011р.); Панжев В. – соліст тетру танцю «Каракала», Ліван; Скляренко О. хореограф балетмейстер м. Бьодбург, Німеччина; Ясинська О. хореограф, балетмейстер м. Чікаго (США); Шатунова Н. хореограф м. Каліфорнія (США); Мошняга А. хореограф м. Нью Йорк (США); Карпенко І., Жмур М., Чайка В., Федорова О., Пожичкевич О. – хореографи, артисти професійного ансамблю танцю.

Переважна більшість випускників Краснової С. М. працюють за спеціальністю в містах та селах України, Миколаївської, Одеської, Київської, Дніпропетровської, Херсонської областей.

Але її талант не обмежується тільки творчими здобутками, вона бере участь у дослідницькій, науково-методичній роботі, предметом і темою вивчення якої є культурна спадщина українського багатонаціонального Північного Причорномор'я.

У наслідок цієї багатогранної діяльності Краснова С. М. відзначена багатьма почесними грамотами і подяками, серед яких Почесна грамота Міністерства культури України та Центрального комітету профспілки працівників культури України (2013), Подяка Міністерства культури України (2015), Почесні грамоти Виконкому Миколаївської міської Ради (2014, 2016), Почесна грамота департаменту освіти науки та молоді Облдержадміністрації (2014), Подяка Миколаївської Обласної Держадміністрації (2014), Подяка управління з питань культури та охорони культурної спадщини Миколаївської міської Ради (2015), Грамота управління освіти і науки Облдержадміністрації (2011). Також вона є постійним членом журі щорічного Міжнародного фестивалю – конкурсу дитячої та юнацької творчості «Золотий лелека», постійним членом журі міських та обласних конкурсів хореографічних колективів.

Педагогічна та творча діяльність Краснової С. М. сприяє популяризації хореографічного мистецтва серед молоді, прищеплює любов до національної культури України.

Сьогодні цей талановитий педагог і хореограф стала, свого роду, брендом та знаком якості професіоналізму та креативності хореографічного мистецтва. Можна впевнено стверджувати, що в м. Миколаєві існує школа педагога Краснової Світлани Михайлівни.

Таким чином, завдяки талановитим самодіяльним та професійним митцям хореографії ми маємо можливість зберегти традиційну народну культуру, національне мистецтво та любов до хореографії.

Список використаних джерел:

1. Гуменюк А. Хореографічна діяльність В.М.Верховинця //Нар. творчість та етнографія, 1980, №1;
2. Кузченко В. І. Верховинець Василь Миколайович//Енциклопедія історії України:у 10 т./редкол.: В.А.Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України.- К: Наук. думка, 2003. – Т.1: А-В.- С. 489

Макушин Ю.А.,

народний художник України,
професор за наказом кафедри дизайну ВП
«Миколаївська філія КНУКіМ»,
м. Миколаїв

ВПЛИВ МОНУМЕНТАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА НА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПРОСТІР МИКОЛАЇВЩИНИ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Миколаїв завжди був містом, багатим на творчі особистості. За понад двісті років свого існування сформувалась так звана «культурна історія міста», що налічує багато імен видатних митців. Після Великої Вітчизняної війни (1941-1945 рр.) у Миколаєві сформувалось Товариство художників. Це було неформальне творче об'єднання, до якого увійшло близько двох десятків живописців, графіків, скульпторів. Саме ці особистості склали основу майбутнього відділення Співки художників України, яке виникає в Миколаєві у 1970 р. Його першими членами стали В. Бондарчук, Я. Дацько, А. Завгородній, О. Здиховський, А. Коптев, В. Лапін, М. Ряснянський, С. Сенкевич, О. Сапелкін, І. Юкляєвських. Першим головою був обраний заслужений художник України В. Лапін.

70-ті роки ХХ ст. були щедрі на реконструкційні роботи в історичному центрі міста. У цей період починає прикрашатися скульптурами історичний центр міста..

Будинок Командирів Чорноморського флоту, що з 1978 р. перетворився на Музей суднобудування та флоту, стала прикрашати «алея флотоводців». Над